

Klövkontrollen - Får 2025

Bakgrund

Fotröta och CODD (smittsam digital dermatit) kan ge omfattande skador på klövarna hos får. Sjukdomarna orsakar både djurlidande och ekonomiska förluster. Det övergripande målet med det nationella kontrollprogrammet är att minska smittspridning hos får mellan och inom besättningar i den svenska fårnäringen. Programmet är frivilligt och syftet är främst att erbjuda hjälp vid sanering av fotröta samt att möjliggöra en livdjurshandel med fotrötecertifierade djur (F-status). Genom arbetet i kontrollprogrammet är det möjligt att till en låg kostnad ha god kontroll över smittsamma klövsjukdomar hos får i Sverige.

Fotröta uppkommer genom ett komplext samspel mellan bakterier (bl.a. *Dichelobacter nodosus* och *Fusubacterium necrophorum*), miljöfaktorer och fårets motståndskraft. *D. nodosus* förekommer i benigna eller virulenta stammar, båda varianterna kan orsaka hälta. Dock är det de virulenta stammarna som vanligtvis orsakar allvarligare skador i klövarna. Påvisande av virulenta stammar av *D. nodosus* är anmälningspliktigt. Besättningar där fotröta konstaterats erbjuds hjälp med sanering enligt Klövkontrollens rutiner. Vid sanering subventioneras veterinärens timtid i besättningen med 50%.

Det är inte helt klarlagt vad som orsakar CODD, men bakterien *Treponema* anses spela en viktig roll. Vid misstanke om CODD erbjuds kostnadsfri rådgivning för alla fårägare. Rådgivningen kan ske antingen via telefon eller digitalt. Efter bedömning görs, vid behov, besök i besättningen. Vid konstaterad CODD finns möjlighet till slaktbidrag.

Vid anslutning till Klövkontrollen undersöker en veterinär, som är specialutbildad inom kontrollprogrammet, klövarna på livdjuren i besättningen och provtagning avseende *D. nodosus* inklusive virulenstestning utförs. Under genomgången utbildas djurägaren för att kommande år själv kunna utföra klövkontrollen i sin egenbesättning. Om besättningen bedöms som frisk vid kontrollerna erhåller besättningen F-status. F-status förnyas årligen genom veterinärkontroll eller egenkontroll.

Resultat och Diskussion

383 besättningar var vid utgången av 2025 anslutna till programmet. 379 besättningar har tilldelats F-status. Av dessa tilldelades 22 besättningar F-status efter veterinärkontroll och 357 efter egenkontroll och riskvärdering. Totalt har 27 besättningsbesök genomförts under 2025. Fotröta med benigna stammar har påvisats i två besättningar. Inga fall av fotröta med virulenta stammar och inga fall av CODD har påvisats under året. Några fall med misstanke om CODD har inkommit via telefon och uppföljande foton har sänts via epost. Samtliga fall har kunnat avskrivas efter hantering inom kontrollprogrammet. I ett av

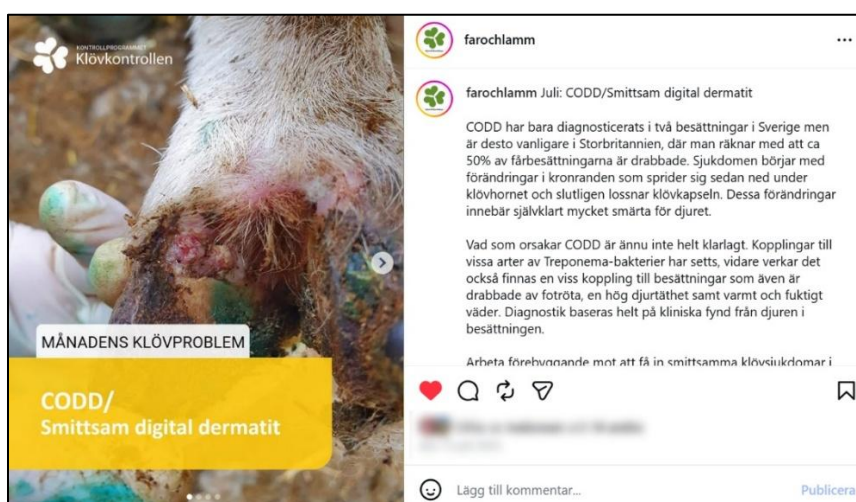
2026-02-13

Sidan 2 av 2

fallen fanns mycket stark misstanke avseende CODD. Efter besättningsbesök och utredning kunde misstanken avskrivas.

Sedan 2021 har inga fall av fotröta med virulenta stammar påvisats, vilket innebär att väldigt få fall av antibiotikabehandlingar riktade till får med allvarlig fotröta har varit aktuellt de senaste åren. För fältverksamma veterinärer ger kontrollprogrammet stöd och rådgivning om lämplig besättningsanpassad saneringsbehandling och även lämplig strategi i väntan på sanering. Den expertkunskap som finns hos Klövkontrollen fyller en viktig funktion för veterinärer även gällande övriga klövproblem. Det har dock de senaste åren varit mycket svårt att rekrytera veterinärer för utbildning inom kontrollprogrammet. Ett klövwebbinar hölls för veterinärer i november för att öka intresset för utbildning inom kontrollprogrammet.

De informationsinsatser som sker inom Klövkontrollen är effektiva och omfattande. Förutom utbildning av enskilda djurägare vid anslutningsbesöket har vi under året undervisat SLU-studenter inom ämnet och hållit kurser för fårägare, bl a ett kostnadsfritt klövwebbinar. Dessutom finns ett stort material samlat på vår hemsida, och nytt för i år är vår digitala Klövklippningsguide <https://www.gardochdjurhalsan.se/klovklippning-2/>. Guiden är lättillgänglig och kan användas i den egna besättningen, av fårklippare och vid kurser och utbildningar. Under året har vi presenterat "Månadens klövproblem" på Instagram och nått ut brett med information om klövar och kontrollprogrammet.

Exempel på Klövkontrollens inlägg på Instagram